

Uchwała Nr 33/2026
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 04 sierpnia 2026 r.

**dotycząca poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie
wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw**

Po rozpatrzeniu poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw, przekazanego pismem Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 3 lipca 2026 r. (znak: SPS-III.020.210.7.2026), Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawia następującą opinię.

1. Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego pozytywnie ocenia podstawowy kierunek projektowanych zmian, to jest zapewnienie, by wynagrodzenia na początkowych stanowiskach w karierze naukowej i akademickiej oraz wysokość stypendiów doktoranckich, stały się konkurencyjne w porównaniu do alternatyw na rynku pracy. Obecna wysokość tych wynagrodzeń należy do najpoważniejszych barier rozwoju polskiego sektora nauki. Rada wielokrotnie zwracała uwagę, że obecne warunki wynagradzania osób rozpoczynających karierę naukową zniechęcają najzdolniejszych absolwentów do pracy w sektorze szkolnictwa wyższego i nauki, zagrażając ciągłości pokoleniowej przyszłych kadr.
2. W szczególności na aprobatę zasługuje trwałe powiązanie minimalnego wynagrodzenia zasadniczego z obiektywnym, corocznie ogłaszanym wskaźnikiem makroekonomicznym, zapewniając automatyczne nadążanie wynagrodzeń za zmianami na rynku pracy. Pozytywnie należy ocenić także podwyższenie minimalnej wysokości stypendiów doktoranckich, objęcie regulacją instytutów Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych oraz instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz, a także wprowadzenie przepisów utrudniających obchodzenie obowiązku zapewnienia minimalnego wynagrodzenia oraz mechanizmu wyrównania w razie późniejszego ogłoszenia obwieszczenia.
3. Rada z uznaniem przyjmuje wyraźne przesądzenie w projekcie, że skutki finansowe regulacji powinny być corocznie zabezpieczane w ustawie budżetowej i przekazywane podmiotom w sposób pozwalający na ich jednoznaczną identyfikację. Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że bez takiego zabezpieczenia ciężar podwyżek częściowo przenoszony jest na dotychczasowe budżety uczelni i instytutów, co prowadzi do ograniczania innych wydatków, przede wszystkim nakładów na badania naukowe i infrastrukturę badawczą.
4. Natomiast Rada uznaje koncepcję zlikwidowania ustawowych gwarancji minimalnych wynagrodzeń nauczycieli akademickich dla stanowisk innych niż stanowisko asystenta (projektowany art. 137a ust. 3 w połączeniu z projektowanym art. 137 ust. 6) za całkowicie nieakceptowalną, niezrozumiałą i wysoce szkodliwą. Określanie w regulaminie wynagradzania lub zakładowym układzie zbiorowym wynagrodzeń na innych stanowiskach wymienionych w ustawie, co do zasady nie może dotyczyć wynagrodzeń minimalnych. W sytuacji powszechnie znanego niedofinansowania sektora nauki i szkolnictwa wyższego spowoduje to spłaszczanie

drabinki wynagrodzeń i zbliżenia wszystkich wynagrodzeń do minimalnego wynagrodzenia na najniższym stanowisku (warto pamiętać, że obecnie wynagrodzenie minimalne na najwyższym możliwym stanowisku w karierze akademickiej, tj. profesora, wynosi 200% wynagrodzenia minimalnego na pierwszym, najniższym stanowisku, tj. asystenta). Cała potrzeba nowelizacji uzasadniana jest koniecznością zapewnienia godnego wynagrodzenia minimalnego, podczas kiedy w istocie projekt znosi gwarancję wynagrodzenia minimalnego dla wszystkich (z wyjątkiem jednego) stanowisk naukowych i akademickich.

Należy też zwrócić uwagę na osłabienie motywacji do rozwoju naukowego i awansu w wyniku wprowadzenia takich regulacji: zdecydowany wzrost obowiązków, zadań i odpowiedzialności na kolejnych stanowiskach połączony będzie ze skromnym, mało atrakcyjnym w tym ujęciu wzrostem wynagrodzenia. Także korzystniejsze niż dla wyższych stanowisk finansowanie będzie zachętą dla instytucji do odwracania awansu zawodowego. W rezultacie, zamiast wzrostu atrakcyjności kariery akademickiej nastąpi tylko wzrost atrakcyjności jej pierwszego etapu kosztem spadku atrakcyjności kolejnych, co ani nie powstrzyma odpływu utalentowanych kadr, ani nie usunie niebezpieczeństwa przyszłej luki pokoleniowej i kompetencyjnej. Dotyczyć to będzie zwłaszcza podmiotów w trudniejszej sytuacji finansowej. W ocenie Rady zabezpieczenie relacji wynagrodzeń minimalnych pomiędzy poszczególnymi stanowiskami jest bezwzględnie konieczne, a usunięcie projektowanego przepisu art. 137a ust. 3 - niezbędne. Dlatego Rada rekomenduje zachowanie w ustawie minimalnych relacji wynagrodzeń dla wszystkich podstawowych stanowisk nauczycieli akademickich, nie mniej korzystnych niż relacje obowiązujące dotychczas.

5. Rada zwraca również uwagę, że projektowana regulacja powinna być oceniana w szerszym kontekście konkurencyjności wynagrodzeń w sektorze szkolnictwa wyższego i nauki względem innych sektorów finansowanych ze środków publicznych, w szczególności ochrony zdrowia. W ostatnich latach wynagrodzenia pracowników wykonujących zawody medyczne wzrosły znacząco szybciej niż wynagrodzenia nauczycieli akademickich, co w uczelniach medycznych prowadzi do narastającej dysproporcji pomiędzy wynagrodzeniem za działalność kliniczną a wynagrodzeniem za działalność naukową i dydaktyczną. W konsekwencji maleje atrakcyjność kariery akademickiej, ograniczana jest gotowość do podejmowania obowiązków dydaktycznych oraz prowadzenia badań naukowych, a długofalowo zagrożona staje się możliwość zapewnienia wysokiej jakości kształcenia kadr medycznych.
6. Rada zwraca uwagę, że gwarancja minimalnego wynagrodzenia zasadniczego odnosi się wyłącznie do zatrudnionych w uczelniach publicznych. Wskazane jest rozważenie sytuacji doktorantów szkół doktorskich prowadzonych przez podmioty niepubliczne, a także jednoznaczne przesądzenie zasad finansowania skutków ustawy w odniesieniu do tych podmiotów. Analogicznego rozważenia wymaga zakres odesłań przewidzianych dla instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych oraz podmiotów Sieci Badawczej Łukasiewicz, w szczególności w zakresie zasad ustalania wynagrodzeń na pozostałych stanowiskach oraz trybu przekazywania środków.
7. Rada zwraca także uwagę na potrzebę dokładnego przeanalizowania oszacowania skutków finansowych projektu. Przedstawione kwoty nie zostały opatrzone

metodologią wyliczeń ani danymi źródłowymi i mogą nie uwzględniać w pełni pochodnych finansowanych przez pracodawcę, wtórnych skutków dla wynagrodzeń na innych niż najniższe stanowiskach oraz dla pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, a także zróżnicowanych modeli finansowania poszczególnych rodzajów podmiotów. Rzetelne oszacowanie tych kosztów ma zasadnicze znaczenie dla wykonalności ustawy, kosztów dla budżetu państwa, a przewidziany termin jej wejścia w życie wymaga uprzedniego uwzględnienia skutków regulacji w pracach nad ustawą budżetową na rok 2027.

8. Rada wskazuje ponadto na potrzebę zweryfikowania wpływu zastąpienia „wynagrodzenia profesora” „wynagrodzeniem referencyjnym” na wysokość świadczeń i limitów ustalanych dotychczas w odniesieniu do wynagrodzenia profesora, w tym stypendiów, dodatków oraz należności, o których mowa w przepisach wskazanych w art. 1 pkt 2 projektu. Wskazane jest przedstawienie analizy porównawczej wykazującej, że w każdym roku okresu przejściowego poziom tych świadczeń nie ulegnie obniżeniu w stosunku do stanu obecnego. Doprecyzowania wymaga również relacja między projektowanym art. 137a ust. 2 a art. 5 projektu, z których nie wynika jednoznacznie, czy w latach 2027–2029 wynagrodzenie referencyjne oblicza się od pełnej kwoty minimalnego wynagrodzenia zasadniczego, czy od kwoty obniżonej zgodnie z przewidzianą ścieżką dojścia. Rada rekomenduje uzupełnienie prac nad projektem o systematyczną ocenę jego skutków, obejmującą w szczególności:
 - a. wpływ nowych regulacji na liczbę osób podejmujących i kontynuujących zatrudnienie na najniższych stanowiskach naukowych i akademickich;
 - b. wpływ regulacji na strukturę wynagrodzeń w uczelniach, instytutach naukowych Polskiej Akademii Nauk, instytutach badawczych oraz instytutach Sieci Badawczej Łukasiewicz;
 - c. rzeczywisty poziom finansowania skutków ustawy w kolejnych latach budżetowych;
 - d. sytuację doktorantów szkół doktorskich, w tym wpływ regulacji na liczbę osób kształcących się w szkołach doktorskich;
 - e. funkcjonowanie mechanizmu wynagrodzenia referencyjnego oraz jego wpływ na świadczenia ustalane dotychczas w odniesieniu do wynagrodzenia profesora.
9. Rada zwraca również uwagę na problemy o charakterze legislacyjnym i wdrożeniowym:
 - a. Projekt nowelizacji posługuje się niedoprecyzowanym pojęciem „najniższe stanowiska naukowe i akademickie”, podczas kiedy ustawa PSWiN definiuje stanowiska nauczycieli akademickich i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. Skutkuje to niejasnością, których pracowników ta regulacja obejmuje, szczególnie w przypadku instytutów.
 - b. Doprecyzowania wymaga wpływ nowej wysokości stypendium doktoranckiego na zwiększenia tego stypendium przewidziane w ustawie zmienianej, a także tryb przekazywania i rozliczania środków, o których mowa w art. 7 projektu. W szczególności, właściwym mechanizmem finansowania dla uczelni publicznych (art. 7 ust. 4 nowelizacji) jest subwencja, która nie podlega rozliczeniu ani zwrotowi, czego nie bierze pod uwagę art. 7 ust. 8 nowelizacji.

- c. Projekt nowelizacji nie bierze również pod uwagę wynagrodzeń finansowanych z grantów i projektów, dla których zmiany wynagrodzenia minimalnego mogą wymagać zmian umów grantowych i zwiększenia budżetu grantu lub projektu.
- d. Przewidziane terminy dostosowania zakładowych układów zbiorowych pracy i regulaminów wynagradzania są nierealistyczne, ponieważ ostateczne budżety instytucji publicznych są znane nierzadko dopiero w połowie roku kalendarzowego.
- e. w art. 1 projektu dwukrotnie użyto oznaczenia „4)”, co wymaga korekty.

Mając powyższe na uwadze, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego pozytywnie opiniuje ten kierunek projektowanych zmian, który poprawia warunki wynagradzania osób rozpoczynających karierę naukową i akademicką i doktorantów, oraz negatywnie – likwidację dotychczasowych obligatoryjnych minimów wynagrodzeń na wszystkich innych stanowiskach. Jednocześnie Rada przedstawia powyższe uwagi i rekomendacje, wskazując, że pełne osiągnięcie celów ustawy będzie wymagało rzetelnego oszacowania i rzeczywistego zabezpieczenia jej skutków finansowych, doprecyzowania projektowanych przepisów oraz kontynuowania konsultacji ze środowiskiem akademickim i naukowym.

Uchwałę otrzymuje Marszałek Sejmu i Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

dr hab. Marcin Pałys, prof. UW